

When We Don't Respect Our Leaders

Jeremy Tabick – tabick@hadar.org

Limmud Festival 2019

Synagogue in Hammath Tiberias, early 4th century

Rajak and Noy, "Archisynagogoi: Office, Title and Social Status in the Greco-Jewish Synagogue,"
The Journal of Roman Studies, Vol. 83 (1993), p. 84

We find in many clubs and associations echoes of that honour-driven pattern of office-distribution which increasingly characterizes the cities [of the Hellenistic east—JT] themselves. What this means is not, of course, that titles and positions were necessarily void of content, or that they were in their nature purely honorary, in the sense that empty titles were bestowed on some while others did the work. What is involved is in fact a fundamental and obvious feature of Greco-Roman society, which may be summarized under four heads:

1. Administrative 'jobs' required little expertise or investment of time compared with modern assignments.
2. The primary criterion for appointment was not competence; any definition of recognized merit would have to incorporate extraneous, social factors.
3. There was a markedly close correlation between social standing and appointment to high position.
4. Beneficence played a major role in getting chosen and in the performance of the office itself, making wealth a *sine qua non*.

VaYikra 19:32

Before grey hair, you should stand,
 you should honour the face of an elder,
 you should fear your God,
 I, YHVH.

ויקרא יט:לב
 מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקְוֹם
 וְהִדַּרְתָּ פְּנֵי זָקֵן
 וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ
 אֲנִי יְקֹוֹק:

Talmud Yerushalmi Bikkurim 3:3 / 65c-d

I. The extent of the mitzvah

Rabbi Yose bar Rabbi Bun in the name of Rabbi Huna bar Hiyya: Come and see how great is the strength of those who do *mitzvot*, since before an elder they do not stand, but before those who do *mitzvot* they stand!

Rabbi Yose bar Rabbi Bun said: Those who stand before a corpse, they are not standing before a corpse but actually before those who are occupied with the funeral.

תלמוד ירושלמי בכורים ג:ג / 65c-d

רבי יוסי ביר' בון בשם ר' חונא בר חייא: בוא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוות. שמפני זקן אין עומדין ובפני עושי מצוות עומדין.

אמר רבי יוסי ביר' בון: אילין דקיימין מן קומי מיתא - לא מן קומי מיתא אינון קיימין לון, אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד.

How many times does a person have to stand before an elder?
Shimon bar Va in the name of Rabbi Yoḥanan: Twice per day.
Rabbi Lazar said: Once per day.

But is it not taught: Rabbi Shimon ben Elazar says: From where [do we know that] one does not have to go to trouble for a elder? That's why it says, "elder, fear your God, I am YHVH!?" According to the opinion of Rabbi Yoḥanan, this is fine. According to the opinion of Rabbi Lazar, he should not stand at all?!

Rabbi Ya'akov bar Aḥa in the name of Rabbi Lazar: That one who sees a group of elders should not pass by them such that they would stand before him.

Just as they disagree here, so too they disagree about greeting (*salutatio*).

Rabbi Hizkiyah, Rabbi Hanina bar Rabbi Abahu in the name of Rabbi Abduma from Haifa: For an elder, four *amot*; when he passes, he sits for him. A high priest, anyone who sees him [stands] until he is hidden from him.

What's the reason? "When Moshe left to go to the tent, the entire people stood" (Shemot 33:8).

Two Amoraim: One said [this is] for praise and one said [this is] for shame. The one who said for praise—"See this righteous one and merit." The one who said for shame—"See his thighs, see his belly, he eats from what is the Jews', he drinks what is the Jews', everything that is his is the Jews'."

The ark is facing the people, the priests are facing the people and Israel their face is facing the holy.

Said Rabbi Lazar: The Torah does not stand before its child.
Shmuel said: They do not stand before a colleague.

Rabbi Hila [and] Rabbi Ya'akov bar Iddi were sitting. Shmuel bar Va passed by and they stood before him.

עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן?
שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: פעמיים ביום.
רבי לעזר אמר: פעם אחת ביום.

לא כן תני: רבי שמעון בן אלעזר אומר:
מנין לזקן שלא יטריח? תלמוד לומר
"זקן ויראת מאלהיך אני ה'!"? על
דעתיה דרבי יוחנן ניחא, על דעתיה
דרבי לעזר לא יקום כל עיקר.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר:
דלא ייחמי סיעתא דסבין ועבר קומיהון
בגין דיקומון לון מן קמוי.

כשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין
בשאלת שלום.

ר' חזקיה רבי חנינה בריה דרבי אבהו
בשם רבי אבדומא דמן חיפה: לזקן ד'
אמות עבר ישב לו. כהן גדול משהוא
רואהו ועד שהוא נכסה ממנו.

מה טעמא? "והיה כצאת משה האהלה
יקומו כל העם" (שמות לג:ח) וגומר.

תרין אמורין - חד אמר לשבח וחד אמר
לגנאי. מ"ד לשבח - מיחמי צדיקא
ומזכי. ומ"ד לגנאי - חזי שקי, חזי
כרעין, אכיל מן יהודאי, שתי מן יהודאי,
כל מדליה מן יהודאי.

ארון פניו כלפי העם והכהנים כלפי העם
וישראל פניהם כלפי הקודש.

אמר רבי לעזר: אין התורה עומדת
מפני בנה. שמואל אמר: אין עומדים
מפני חבר.

רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון
יתיבין. עבר שמואל בר בא וקמו לון מן
קמוי.

He said to them: You have made two mistakes! One, since I am not an elder; another, since the Torah does not stand before its child.

Rabbi Ze'eira said: Rabbi Aḥa would interrupt and rise because he was careful about this teaching, as it is taught: The writers of scrolls, *tefillin* and *mezuzot* interrupt for recitation of Shema but do not interrupt for the Amidah. Rabbi Hananyah ben Akavyah says: Just as they interrupt for recitation of Shema, so too they interrupt for the Amidah, *tefillin* and the other *mitzvot* of the Torah.

Hizkiyah bar Rabbi used to wear himself out studying the Torah. He would go and sit before the assembly house in order to see elders and stand before them.

Yehudah bar Hiyya used to go back and forth to pay respects to Rabbi Yannai his father-in-law every Friday. He would sit in a high place in order to see him and stand before him.

His students said to him: Is it is not the law, Rabbi, "For an elder, four *amot*?"

He said to them: There is no sitting before Sinai.

One time he was late. He said: It is not possible that Yehudah my son changed his practice. He said: It is not possible that troubles have afflicted this righteous body. It seems that we no longer have Yehudah bar Rabbi!

[When] Rabbi Meir saw even an *am ha-aretz* elder, he would stand before him. He would say: It is no accident that days are lengthened.

Rabbi Hanina would strike anyone who did not stand before him and say to him: Do you want to annul the Torah!?

Rabbi Simon said: "Before grey hair, you should stand, you should honour the face of an elder, you should fear your God, I, YHVH"—I am the One who put "standing before an elder" first.

אמר לון: תרתיי גבכון. חדא שאיני זקן, וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה.

אמר רבי זעירא: רבי אחא מפסיק וקאים דו חשש כהדין תנייא, דתני: כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. רבי חנניה בן עקביה אומר: כשם שמפסיקין לקרית שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיה שלתורה.

חזקיה בר' מן דהוה לעי באוריתא כל צורכיה הוה אזיל ויתב ליה קומי בית וועדא בגין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון.

יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוה מערב שבת לערב שבת, והוה יתב ליה על אתר תלי בגין מיחמיניה ומיקם ליה מן קומיו. אמרין ליה תלמידיו: לא כן אלפן רבי? לזקן ד' אמות.

אמר לון: אין ישיבה לפני סיני.

חד זמן עני מסיק. אמר: לית איפשר דיהודה ברי משני מנהגיה. אמר: לית איפשר דלא יגיעון ייסורין בהווא גופא צדיקא. מסתברא שאין לנו יהודה בר'.

רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ ומקים ליה מן קמוי. אמר: לא מגן מאריך ימים.

רבי חנינא מחי מאן דלא קאים מן קמוי והוה אמר ליה: מי בעיתא מבטלה דאורייתא!?

אמר רבי סימון: אמר הקב"ה "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה'" (ויקרא יט:לב), אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה.

When the *nasi* enters, all the people stand before him and none of them have permission to sit until he says to them, “Sit!” [When] the head of the court enters, they make for him rows. He can enter from either side.

[When] a sage enters, one stands and one sits, one stands and one sits, until he arrives and sits in his place.

Rabbi Meir used to go to the assembly house. When all the people saw him, they would stand before him. When they heard this teaching, they sought to do [the text’s procedure] for him. He was angry and left. He said to them: I learnt that they ascend in holiness but do not descend!

II. Appointments

They wanted to appoint Rabbi Ze’eira but he did not want to accept it. When he heard this teaching: “For a sage, bridegroom or *nasi*—greatness atones,” he accepted his appointment.

A sage? “Before grey hair you should stand and you should honour the face of an elder.” What is written afterwards? “When a convert lives in your land, you shall not oppress him” (VaYikra 19:33)—just as a convert is forgiven all of her sins, so too an appointed sage.”

A bridegroom? “Esav went to Yishmael and married Maḥlat, Yishmael’s daughter” (Bereishit 28:9). Was Maḥlat her name!? Wasn’t Basmat her name!? (see Bereishit 36:3). Rather, he was forgiven (*nimḥalu*) all of his sins.

A *nasi*? “One year-old was Shaul in his reign” (1 Shmuel 13:1)—was he a one year-old!? Rather, his sins were forgiven like a one year-old child.

Rabbi Manna cursed those who were appointed for money.

Rabbi Immi applied the verse to them “You shall not make for yourselves gods of silver or gods of gold” (Shemot 20:20).

כשהנשיא נכנס כל העם עומדים מפניו, ואין רשות לאחד מהן לישוב עד שיאמר להן שבו.

אב ב"ד שנכנס עושין לו שורות, רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו.

חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב ואחד עומד ואחד יושב עד שמגיע וישב לו במקומו.

רבי מאיר הוה יליף סלק לבית וועדא ווהוון כל עמא חמיין ליה וקיימין לון מן קומי, כד שמעון ההן תניא תני בעון למיעבד ליה כן, כעס ונפק ליה. אמר לון: שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין.

ר' זעירא הוון בעיין ממניתיה ולא בעי מקבל עלוי, כד שמע ההן תניא תני: חכם, חתן, נשיא - גדולה מכפרת. קביל עליה ממניתיה.

חכם? "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן". מה כתיב בתריה? "וכי יגור אתכם גר בארצכ לא תונו אותו" (שם לג) מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו אף חכם שנתמנה מוחלין לו על כל עונותיו.

חתן? "וילך עשו אל ישמעאל ויקח אל מחלת בת ישמעאל" (בראשית כח:ט). וכי מחלת שמה? והלא בשמת שמה (בראשית לו:ג)? אלא שנמחלו לו כל עונותיו.

נשיא? "בן שנה שאול במלכו" (שמואל א יג:א) וכי בן שנה היה? אלא שנמחלו לו כל עונותיו כתינוק בן שנה.

ר' מנא מיקל לאילין דמתמניי בכסף.

רבי אימי קרא עליהון "אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם" (שמות כ:כ).

Rabbi Yoshayah said: And the robe that is on them is like a donkey saddle!

Rabbi Shayan said: Those ones who are appointed for money—they do not stand before them, nor do they call them “rabbi,” and the robe that is on them is like a donkey saddle!

Rabbi Zeira and one of the rabbis were sitting [and learning]. One of those who was appointed for money passed by. That one of the rabbis said to Rabbi Zeira: “We shall occupy ourselves in our learning and not stand before him.”

Ya’akov of Kfar Gevurayya translated: “Ah, you who say, ‘Wake up’ to wood, ‘awaken,’ to inert stone! He teaches?”—Does he know how to teach? “He seizes gold and silver, but there is no spirit inside him”—No, he is appointed for money (*lit.* silver) and he knows nothing! “But the Eternal in His holy abode”—this is Rabbi Yitzhak bar Lazar in the Gate Synagogue of Caesarea!

Habakkuk 2:19-20

¹⁹Ah, you who say, “Wake up” to wood,
“Awaken,” to inert stone!

Can that give an oracle?

Why, it is encased in gold and silver,

But there is no breath inside it.

²⁰But the Eternal in His holy Abode—

Be silent before Him all the earth!

Rabbi Ammi asked Rabbi Simon: Have you learnt that they appoint elders (*zekeinim*) outside *Eretz Yisrael*?

He said to him: I have learnt that they do not appoint elders outside *Eretz Yisrael*.

Rabbi Levi said: This is nothing other than an explicit verse! “Son of Man, the house of Israel dwelling on their land” (Yehezkel 36:17)—thus all of your dwelling can only be on your land.

The rabbis of Caesarea said: They appoint elders outside *Eretz Yisrael* with the understanding that they return.

א"ר יאשי': וטלית שעליו כמרדעת של חמור.

א"ר שיין: זה שהוא מתמני בכסף אין עומדין מפניו ואין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור.

רבי זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין, עבר חד מן אילין דמיתמני בכסף. אמר יתיה דמן רבנין לרבי זעירא: נעביד נפשין תניי ולא ניקום לון מן קמוי.

תירגם יעקב איש כפר גבוריאי: "הוי אומר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה" - יודע הוא יורה? "הנה הוא תפוס זהב וכסף" - לא בכספייא איתמני, "וכל רוח אין בקרב" לא חכים כלום, הוי אומר' בעיתון ממנייה "וה' בהיכל קדשו", הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין.

חבקוק ב:יט-כ

¹⁹הוי אמר לעץ הקיצה

עורי לאבן דומם

הוא יורה

הנה הוא תפוש זהב וכסף

וכל רוח אין בקרב:

²⁰יקום בהיכל קדשו

הס מפניו כל הארץ:

ר' אמי שאל לר' סימון: שמעת שממנין זקינים בח"ל?

א"ל: שמעתי שאין ממנין זקינים בח"ל.

א"ר לוי: ולא מקרא מלא הוא "בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם" (יחזקאל לו:יז), הא - כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך.

רבנן דקיסרין אמרין: ממנין זקינים בח"ל ע"מ לחזור.

Rabbi Yitzhak bar Nahman was in Gaza and they appointed him with the understanding that he return.

ר' יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה ע"מ לחזור.

Rabbi Zemina was in Tyre and they appointed him with the understanding that he return.

ר' זמינא הוה בצור ומנוניה ע"מ לחזור.

Also Rabbi Yonah was in Pitka and did not receive upon himself an appointment. He said: "Until they appoint me as 'rabbi,'" and he was appointed 'rabbi.'

אוף ר' יונה הוה בפיתקא ולא קביל עליו מתמניא, אמר: עד זמן דמתמני ר', ומינה ר'.

Rabbi Hama said: Yehudah ben Titus was in Rome and they appointed him with the understanding that he return.

א"ר חמא (בן): יהודא בן טיטוס הוה ברומי ומנוניה ע"מ דיחזור.

Shimon bar Va was in Damascus and he appointed children though he was not appointed.

שמעון בר ווא הוה כד מסקים ואיתמנון דקיקין מיניה והוא לא איתמני.

Shimon bar Va was an expert in everything about pearls but he did not have a loaf of bread to eat! Rabbi Yohanan used to apply the verse to him, "But the sages (*hakhamim*) have no bread" (Ecclesiastes 9:11). He said: "Anyone who doesn't recognise the deeds of Avraham should recognise the deeds of this man's ancestors."

שמעון בר ווא הוה בקי במרגליתא בכל מילי, ולא הוה ליה עיגיל מיכלי, והוה רבי יוחנן קרי עלוי "וגם לא לחכמים לחם" (קהלת ט:יא). אמר: כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה.

Shimon bar Va was in Damascus and Rabbi Abahu sent him a letter. He gave him one of his grey hairs (*seivah*) in it [saying,] "Because of this grey hair, rise and go to *Eretz Yisrael!* Who threw dust in your eyes Rabbi Yohanan?—Abahu of the (low quality) cloak is appointed, Shimon of the (high quality) cloak is not appointed?!"

שמעון בר ווא הוה כד מסקום [בדמסקום] ושלח ליה רבי אבהו חדא איגרא, ויהב ליה מן סיבתיה בגוה, בגין אילין סבתא קום אתהלך לארעא דישראל! מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן? אבהו ריגלותיה [דגוליייתה] איתמני, שמעון דמעפריא לא איתמני!?

III. Rome vs. Torah

Talmud Bavli Baba Batra 10a

And this is the question that [Quintus] Tineius Rufus the wicked one asked Rabbi Akiva: If your god loves the poor, why does he not provide for them?

תלמוד בבלי בבא בתרא י.
וזו שאלה שאל טורנוסורפוס הרשע את ר"ע: אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם?

He said to him: In order that we be saved through them from the judgement of hell.

א"ל: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם.

He said to him: [The opposite!] This makes you liable for hell! I will tell you what this is like. To what is the matter similar? To a mortal king that was angry with his slave and threw him in gaol,

א"ל: [אדרבה,] זו שמחייבתן לגיהנם! אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו

commanding that no one should provide for him food or water. One person came and provided for him food and water. When the king heard, would he not be angry with him?! And you are called slaves, as it is said, “For the Israelites are My slaves!” (VaYikra 25:55).

Rabbi Akiva said to him: I will tell you what this is like. To what is the matter similar? To a mortal king that was angry with his son and threw him in gaol, commanding that no one should provide for him food or water. One person came and provided for him food and water. When the king heard, would he not send him a gift?! And we are called “sons”, as it is written, “You are YHVH your God’s sons” (Devarim 14:1).

He said to him: You are called sons and you are called slaves. When you do God’s will you are called sons, and when you do not do God’s will you are called slaves. And now, you are not doing God’s will!

He said to him: Thus he says, “[This is the fast I desire...:] Is it not to give your bread to the hungry, and to bring the wretched poor [into your] house?” (Yeshayah 58:7). When does “the wretched poor [into your] house” [apply]? Today, and he said, “Is it not to give your bread to the hungry?”

בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו? ואתם קרוין עבדים, שנאמר: "כי לי בני ישראל עבדים" (ויקרא כה:נה)!

אמר לו ר"ע: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים, דכתיב: "בנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד:א).

אמר לו: אתם קרוים בנים וקרוין עבדים, בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים, ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים, ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום!

אמר לו, הרי הוא אומר: "הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית" (ישעיה נח:ז), אימתי עניים מרודים תביא בית? האידנא, וקאמר: הלא פרוס לרעב לחמך.

